

گفت و گو با معاون تربیت بدنی و سلامت استان بوشهر

فرزانه زنگیان

اشاره

حسن قلندری، معاون تربیت بدنی و سلامت آموزش و پرورش استان بوشهر و متولد سال ۱۳۵۵ است. ایشان از اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۳ به این سمت منصوب شده است و حدود بیست و هفت سال سابقه فعالیت آموزشی و آموزگاری دارد. آقای قلندری مدرک کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی دارد و در آموزش و پرورش شهر تهران و شهرستان‌های آن و همچنین در استان فارس و شیراز و بوشهر خدمت کرده است. ایشان آموزگار دوره ابتدایی، مدیر دوره متوسطه اول و متوسطه دوم و کارشناس اداره کل بوده است. وی متأهل و دارای یک پسر یازده ساله است. گفت و گوی ما را با ایشان ملاحظه می‌کنید.

● با تشکر از اینکه وقتتان را به ما دادید، بفرمایید به‌طور کلی وضعیت ورزش در مدارس استان بوشهر چگونه است و چه نقاط ضعف و قوتی دارد؟

- من به‌عنوان متولی ورزش استان بوشهر از شرایط ورزش آموزشگاهی راضی‌ام به این دلیل که در حال حاضر مدیران مدارس نسبت به این مقوله ذهن بازتری پیدا کرده‌اند. همچنین دوره‌های آموزشی که برای اجتماعی شدن حوزه تربیت بدنی و سلامت برگزار کرده‌ایم نیز باعث شده‌اند تا خانواده‌ها بیشتر با ما همکاری و در امور مربوط به ورزش دانش‌آموزی مشارکت کنند. این اقدامات باعث شده‌اند که زنگ‌های ورزش فعال شوند و کیفیت درس تربیت بدنی بالا رود. به علاوه، انگیزه‌های مربیان تربیت بدنی و نشاط و شادابی دانش‌آموزان بیشتر

شده است. این‌ها همه برون‌داد تلاش معاونت تربیت‌بدنی و سلامت آموزش و پرورش است.

تلاش برای ارتقای سطح سخت‌افزاری مدارس نیز زیاد و نتیجه‌بخش بوده است. برای مثال در طول این چهار سال، چهل چمن مصنوعی در مدارس احداث شده است. گفتنی است که دستگاه‌های مختلف نیز با حوزه تربیت‌بدنی همکاری می‌کنند؛ مثلاً بخشی از چمن‌های مصنوعی با همکاری شهرداری احداث شده است.

● مشکلات ورزش دانش‌آموزی بیشتر در چه حوزه‌هایی است؟

- یکی از مشکلات ما در این استان، مسئله آب و هواست. بعد از عید که هوا خیلی گرم می‌شود باید برای دختران سالن ورزشی داشته باشیم، اما در این زمینه خیلی کمبود داریم.

نرخ فضای سرپوشیده ما برای هر دانش‌آموز ۳۲ سانتی‌متر و در فضای روباز بالای یک متر است. سالن ورزشی برای مدارس دخترانه کم داریم و حل این مشکل یکی از اولویت‌های ماست. همچنین در ورزش دختران، مناطق محروم که از امکانات کمتری برخوردارند جزء اولویت‌های ماست.

مشکل دیگر اینکه برخی خانواده‌ها با نگاه نمره‌دهی به ورزش نگاه می‌کنند و حتی گاهی مدیران مدارس نیز همین‌طورند. این نگاه باید تغییر کند. موضوع دیگر این است که باید انگیزه‌های شغلی مربیان تربیت‌بدنی را بالا برد و از نظر معیشتی و منزلت اجتماعی به آن‌ها توجه بیشتری کرد. همچنین اقبال والدین از درس تربیت‌بدنی را نیز باید بالا برد. البته انجام این کارها نیاز به برنامه‌ها و طرح‌های بنیادین دارد.

● درباره تاریخچه درس تربیت‌بدنی و حوزه سلامت در استان بوشهر صحبت‌های زیادی شنیده می‌شود. ممکن است در این باره توضیح دهید؟

- سؤال خوبی پرسیدید. شاید خیلی‌ها ندانند که دومین فضای تعلیم و تربیت رسمی کشور بعد از دارالفنون، دبیرستان سعادت بوشهر است و تأسیس این دبیرستان به دوره مظفرالدین‌شاه بازمی‌گردد. یعنی حدود ۱۲۰ سال پیش، اما عمر تعلیم و تربیت رسمی ما ۹۰ سال است. عکس‌های باقی‌مانده از مدرسه سعادت نشان می‌دهد که در آن زمان، این مدرسه تیم‌های ورزشی پسرانه و داروخانه داشته است. دبستان دیگری در بوشهر داشته‌ایم به نام دبستان معینی که عمر صدساله دارد. این دبستان قبلاً پسرانه بوده و حالا دخترانه است. عمر حوزه سلامت در بوشهر از همان ۱۲۰ سال پیش

شروع می‌شود و این مدارس خیلی حرفه‌ای بوده‌اند. مثلاً در دبیرستان سعادت، یکی از دروس اصلی درس تربیت‌بدنی بوده است.

در کتاب *آتشی به سوی زندگی* که قاسم یاحسینی آن را به رشته تحریر درآورده است، نویسنده می‌گوید که انگلیسی‌های ساکن بوشهر برای تنوع با دانش‌آموزان مدرسه سعادت مسابقه می‌داده‌اند.

می‌توان گفت فوتبال از بوشهر وارد ایران شده و قدمت باشگاه‌های ورزشی فوتبال بوشهر از جاهای دیگر کشور بیشتر است.

● با این سابقه‌ای که ذکر کردید جای تعجب است که گفته می‌شود بوشهر تنها استان فاقد استخر دانش‌آموزی است. آیا این مشکل هنوز حل نشده است؟

- در اواخر دولت نهم در استان بوشهر کلنگ ۵ استخر بر زمین زده شد. این استان ۱۸ شهرستان دارد. ما امیدواریم از مجموع این ۵ استخر یکی که در مرکز استان است تا پایان سال ۱۳۹۷ افتتاح شود، اما استخرهای دیگر در مرحله ده درصد و سی درصد هستند و اعتبارات آن‌ها را پیگیری می‌کنیم تا در سال‌های آینده تکمیل شوند.

قبلاً از اعتبارات استانی ملی ۲۷ درصد مالیات بر ارزش افزوده فقط به ورزش جوانان تعلق می‌گرفت، اما یک سال است که به تربیت‌بدنی آموزش و پرورش هم داده می‌شود.

● درباره طرح «حیات پویا» بفرمایید که در این استان چه موفقیت‌هایی داشته است؟

- باید بگویم یکی از طرح‌هایی که در استان بوشهر موفق بوده، طرح حیات پویاست. در هشتاد درصد مدارس ابتدایی ما این طرح اجرا می‌شود و امیدواریم که در سال‌های آینده، اداره نوسازی این طرح‌ها را در کف حیات مدارس بسازد.

اجرای این طرح باعث ایجاد نشاط فراوان در بچه‌ها می‌شود و با اینکه یک طرح فوق‌برنامه بوده و الزاماً در زنگ ورزش انجام نمی‌شود، اما پذیرش آن از طرف عوامل اجرایی مدارس و خانواده‌ها و دانش‌آموزان خوب بوده و در این زمینه فرهنگ‌سازی خوبی انجام شده است.

ما در زمینه اجرای این طرح از معاونان پرورشی و مربیان تقدیر کرده‌ایم. استاندار سابق بوشهر، آقای دکتر سالاری به این طرح علاقه داشتند و در اجرای آن به ما کمک می‌کردند. ایشان می‌گفتند آموزش و پرورش با یک قوطی رنگ همه را به تحرک واداشته، اما در بخش‌های دیگر حتی با صرف هزینه‌های زیاد هم این تحرک و خلاقیت به وجود نیامده است.

دومین فضای
تعلیم و تربیت
رسمی کشور بعد از
دارالفنون، دبیرستان
سعادت بوشهر
است و تأسیس این
دبیرستان به دوره
مظفرالدین‌شاه
بازمی‌گردد

● آیا خانواده‌ها از این کلاس‌ها استقبال کرده‌اند؟

- بله استقبال خانواده‌ها خیلی خوب بوده است. بعضی از عناوین این کلاس‌ها عبارت است از پیشگیری اولیه از اعتیاد، آموزش سبک فرزندپروری و آموزش مهارت‌های زندگی. باید بگوییم این دوره‌ها بسیار تأثیرگذار بوده است و ما توانستیم در طی این دوره‌ها به مسائل و مشکلات خانواده‌ها پی ببریم و به آن‌ها مشاوره بدهیم. دفتر مراقبت از آسیب‌های اجتماعی در آموزش و پرورش خیلی جدی و منظم در این زمینه کار کرده است. البته این کارگاه‌های آموزشی را برای همکارانمان نیز داشته‌ایم: برای مدیران و مربیان و معلم‌ها و به‌عنوان ارتباط مؤثر با دانش‌آموزان، شناخت عوامل محافظ و خطر، شناخت آسیب‌های فضای مجازی و پیشگیری اولیه از اعتیاد.

● در حوزه آسیب‌های اجتماعی در مدارس طرح‌های دیگری هم دارید؟

- بله، طرح‌های چهارگانه در مدارس داریم با عنوان‌های: طرح «مدرسه عاری از خطر» در دوره متوسطه دوم، طرح «مراقبت اجتماع‌محور» در همه مقاطع تحصیلی، طرح «مهارت‌های مقابله‌ای» در دوره متوسطه اول و طرح «مهارت مراقبت از خود» برای دبستان. در ضمن طرح «هفته مبارزه با مواد مخدر» هم فعال است.

● طرح فست (FAST) را چگونه عملی کرده‌اید؟

- در طرح فست FAST: Family And School Together خانواده و مدرسه به هم نزدیک می‌شوند و مهارت‌هایی به دانش‌آموزان اضافه می‌شوند که تقویت مهارت ارتباطی و بیرون آمدن از انزوا از مهم‌ترین آن‌هاست. طرح فست را سه دستگاه به‌طور مشترک اجرا می‌کنند که عبارت‌اند از: آموزش و پرورش، بهزیستی و شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر. البته در حوزه آسیب‌های اجتماعی، استان بوشهر به دلیل علقه‌های مذهبی و فرهنگ سنتی و باورهای اجتماعی که رواج دارد، جزء استان‌های سبز است. اما یک آسیب جدی ما را تهدید می‌کند و آن طلاق است. طلاق در سطح استان افزایش پیدا کرده و ریشه‌های آن مسائل اقتصادی، نگاه سنتی به ازدواج، مشکلات عاطفی و درصد کمی هم اعتیاد است. طلاق باعث زیاد شدن بچه‌های طلاق در مدارس و مشکلات و ناراحتی‌های خاص آنان شده است.

در موضوع آسیب‌های اجتماعی، طرح توانمندسازی روانی اجتماعی دانش‌آموزان هم در بوشهر اجرا می‌شود. این طرح برای استمرار نظام مراقبت است.

● کمی هم به موضوع آسیب‌های اجتماعی در منطقه بپردازیم. در یکی از مصاحبه‌هایتان در زمینه توانمندسازی والدین در مورد آسیب‌های اجتماعی صحبت کرده بودید. آیا برای مخاطبان ما توضیح بیشتری دارید؟

- یکی از حوزه‌های جدی کشور که از مقام معظم رهبری تا خانواده‌ها دغدغه آن را دارند، حوزه آسیب‌های اجتماعی است. ما هم در این مورد جدی عمل می‌کنیم، اما نباید اشتباه کنیم. آموزش و پرورش به‌عنوان تسهیل‌کننده نظام تعلیم و تربیت و خانواده، مسئول است. باید خانواده‌ها را دعوت کنیم که در کنار ما باشند. در حوزه تعلیم و تربیت نمی‌توان به دانش‌آموز گفت «از هفت صبح تا ظهر که در مدرسه هستی، این‌گونه باش، اما زمانی که برگشتی به خانه هر طور دلت خواست رفتار کن». مثلاً خانواده نباید اجازه دهد دانش‌آموز در هر سنی هر فیلمی را که دوست داشت ببیند و کلاً باید روی رفتار او در خانه نظارت وجود داشته باشد.

ما در آموزش و پرورش گفتمان خود را با اولیا به‌طور جدی شروع کرده‌ایم. کلاس‌های آموزشی برای والدین برگزار می‌کنیم و در این کلاس‌ها از مدرسان بسیار خوب، روان‌شناس‌ها و مشاوران مدارس برای تدریس بهره می‌بریم.

در طرح فست FAST: Family And School Together

خانواده و مدرسه به هم نزدیک می‌شوند و مهارت‌هایی به دانش‌آموزان اضافه می‌شوند که قدرت ارتباطی و بیرون آمدن از انزوا از مهم‌ترین آن‌هاست

ارتقای مهارت‌های دانش‌آموزان برای خودمراقبتی مثل «توانایی نه گفتن» از جمله این برنامه‌هاست. ضمناً دربارهٔ حجاب و عفاف و سوء مصرف مواد، نمایشگاه‌های عکس در مدارس برگزار می‌کنیم که خیلی مفید بوده است، یعنی عکس‌هایی از سوژه‌ها و مطالب مورد نظر با توضیحات لازم که برای دانش‌آموزان قابل توجه است.

برای مثال در خصوص این موضوع که «فضای مجازی ممکن است چه آسیب‌هایی وارد کند» نوشتار و عکس در کنار هم در نمایشگاه‌ها قرار می‌گیرند و بچه‌ها را به تفکر وامی‌دارند.

● برگزاری جشنوارهٔ نوجوان سالم هم در ارتباط با موضوع آسیب‌های اجتماعی بود؟

- بله در حوزهٔ موضوع آسیب‌های اجتماعی، جشنوارهٔ نوجوان سالم هم خیلی تأثیرگذار است. محورهای موضوعی این جشنواره عبارت بود از شیوه‌های زندگی سالم، پیشگیری از رفتارهای پرخطر، پیشگیری از گرایش به دخانیات، پیشگیری از خشونت و ...

استقبال از این جشنواره بسیار خوب بود و دانش‌آموزان آثارشان را به شکل عکس، نقاشی، مقاله، فیلم کوتاه و روزنامهٔ دیواری برای ما ارسال کردند. البته در گذشته فقط جشنوارهٔ استانی داشتیم که حالا در سطح شهرستان هم برگزار می‌شود.

● در حوزهٔ آسیب‌های اجتماعی دربارهٔ بیماری ایدز هم کار کرده‌اید؟

- بله در ادارهٔ سلامت و تندرستی در این مورد کار می‌شود. در طول سال ۲۵ تا ۳۰ هزار دانش‌آموز متوسطهٔ دورهٔ دوم را در مورد پیشگیری از ایدز آموزش داده‌ایم، سی‌دی و کتاب در اختیارشان گذاشته‌ایم و مدرسان متخصص در کلاس‌های فوق‌برنامه به دانش‌آموزان آموزش داده‌اند.

● اگر اجازه بدهید به مسائل ورزشی بازگردیم. فعالیت شما در زمینهٔ المپیادهای ورزشی چگونه بوده است؟

- یکی از کارهای خوب معاون تربیت‌بدنی و سلامت وزیر محترم آموزش و پرورش، ترویج المپیادهای درون‌مدرسه‌ای است. رسالت ما رسیدگی به ۲۱۴ هزار دانش‌آموز در مدارس است، نه فقط ۱۰ استعداد خاص. بنابراین باید المپیادهای درون‌مدرسه‌ای و مشارکت همهٔ دانش‌آموزان را افزایش دهیم تا مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی همهٔ دانش‌آموزان افزایش پیدا کند.

لذا به جهت کار تربیتی این المپیادها خیلی مهم‌اند. آقای دکتر حمیدی معاون تربیت‌بدنی و سلامت وزیر محترم آموزش و پرورش، یکی از موفق‌ترین افراد هستند

که توانسته‌اند نگاه علمی و دانشگاهی را وارد حوزهٔ مدارس کنند و این حوزه را متحول سازند.

در مقولهٔ ورزش به بعد تعلیم و تربیت آن توجه کرده‌ایم، یعنی نگاه قهرمانی به ورزش نداشته‌ایم. از زاویهٔ رشد شخصیت به ورزش نگاه می‌کنیم و به دانش‌آموز تعلیم می‌دهیم که تو اعتماد به نفس داری، استعداد داری، پس رؤیاهایت را در ورزش محقق کن.

ورزش تعلیم و تربیت به دانش‌آموز یاد می‌دهد که زندگی الزاماً موفقیت در کسب جام نیست. پذیرش شکست و بلندشدن هم، بخش عمده‌ای از زندگی و در واقع روش تعلیم و تربیت، مبنای زندگی است.

من معتقدم مشکل عمدهٔ جامعهٔ ما توجه دقیق نداشتن به حوزهٔ ورزش آموزشی و سلامت دانش‌آموز است. این جامعه وقتی اصلاح می‌شود که توجه اول بچه‌ها بر قضیهٔ سلامت و ورزش و نشاط دانش‌آموزی باشد و من این موضوع را مبنای توسعه می‌دانم.

برای مسابقات شهرستانی ما ۲۵ هزار دانش‌آموز پذیرش می‌شوند. ۳ هزار نفر هم در مسابقات استانی پذیرش می‌شوند و ما برای اینکه در بخش تیزهوشان، مدارس نمونه و مدارس شاهد، نرخ پوشش مسابقات را بالا ببریم در سه سطح آموزشگاه، شهرستان و استان، مسابقات را برگزار می‌کنیم.

**ما در آموزش و پرورش
گفتمان خود را با اولیا
به‌طور جدی شروع
کرده‌ایم. کلاس‌های
آموزشی برای والدین
برگزار می‌کنیم و
در این کلاس‌ها
از مدرسان بسیار
خوب، روان‌شناس‌ها
و مشاوران مدارس
برای تدریس بهره
می‌بریم**

البته مسابقات ما صرفاً ورزش نیست، بلکه اردو، شعرخوانی، دورهمی، کارگاه آموزشی و صحبت‌های مربیان هم هست. به نظر شما چه چیزی بهتر از این می‌تواند از نسل آینده، پدران و مادران بهتری بسازد؟ تا زمانی که نگاه ما به ورزش آموزشگاهی، نگاه قهرمانی باشد اتفاقی نمی‌افتد. این نگاه باید تعلیم و تربیتی باشد.

● در چه رشته‌هایی المپیاد ورزشی برگزار می‌کنید؟

- بسکتبال، والیبال، فوتبال، فوتسال، تنیس روی میز، دارت و شنا. در اینجا باید بگوییم مسئول تربیت بدنی آموزش و پرورش پشت میز نشین نیست، عملیاتی هم هست. هر وقت بچه‌ها برای مسابقات می‌روند مسئولیت همه ما زیاد می‌شود.

اتفاقات جالبی هم پیش می‌آید. آقای شصت‌ساله بازنشسته آموزش و پرورش آمده پیش من و دوست دارد داور دو میدانی شود، تخصص دارد و با امتیازات اندک می‌خواهد کار کند. به نظر من باید از این‌ها فیلم ساخت.

● درباره همه چیز صحبت کردیم غیر از معلم‌های ورزش. مشکلات معلمان ورزش در بوشهر چیست؟

- اولین مشکل آنان درد معیشت است. مثل همه جای کشور در ورزش آموزشگاهی مثل ورزش حرفه‌ای پول نیست. آقای مهدی طارمی، عضو تیم منتخب استان بوشهر بوده و حالا فوتبالیست حرفه‌ای شده است. در همه جای دنیا باشگاه‌هایی که بازیکن حرفه‌ای ساخته‌اند پول می‌گیرند. قانونی باید تصویب شود که حق ورزشکارهای حرفه‌ای که در آموزش و پرورش تربیت شده‌اند به آموزش و پرورش بازگردد و حق آموزش این‌ها را به مربیان‌شان بدهند.

مشکل بعدی معلم ورزش این است که همیشه زیر آفتاب است. باید فدراسیون ورزشی دانش‌آموزی تقویت شود و برای ایجاد انگیزه حق داور یا امتیازات دیگری به معلم ورزش بدهند.

مشکل دیگر این است که قوانین باید به نفع معلم ورزش تغییر کنند. در سطح کشور اگر می‌خواهند مسابقات زیر ۱۷ سال برگزار کنند به فدراسیون ورزش دانش‌آموزی واگذار کنند تا معلم ورزش هم از لحاظ مالی نفعی ببرد. حتماً باید در ضریب سختی کار حکم دبیران و آموزگاران تربیت بدنی بندهایی لحاظ شود که انگیزشی باشد. البته این را هم بگوییم که معلمان ورزش قبلاً حق لباس نداشتند و دو سال است که حق لباس و کفش و وسایل ورزشی دارند.

مسئله دیگر اینکه باید مربیان ورزش را به اردو و سفرهای زیارتی و سفرهای خارجی ببرند تا با ورزش دنیا از نزدیک آشنا شوند و مطالعه تطبیقی داشته باشند.

در مقوله ورزش به بعد تعلیم و تربیت آن توجه کرده‌ایم، یعنی نگاه قهرمانی به ورزش نداشته‌ایم. از زاویه رشد شخصیت به ورزش نگاه می‌کنیم و به دانش آموز تعلیم می‌دهیم که تو اعتماد به نفس داری، استعداد داری، پس رؤیایهات را در ورزش محقق کن

● کمی هم درباره طرح سفیران سلامت و انجام این طرح در استان بوشهر توضیح دهید.

- ما در استان بوشهر سی هزار سفیر سلامت داریم. این‌ها لباس و شرح وظایف مشخص دارند و آموزش می‌بینند و به قول وزیر بهداشت، همکاران پزشکان هستند. البته در دانشگاه علوم پزشکی و آموزش و پرورش آموزش می‌بینند و در طرح‌های بهداشتی با آموزش و پرورش همکاری می‌کنند. مثلاً در طرح ویتامین D کمک می‌کنند تا بچه‌ها قرص ویتامین را بخورند و با خانواده‌ها هم صحبت می‌کنند. ضمناً نمایشگاه سیار حوزه سلامت برگزار می‌کنند.

این طرح در مهرماه اختتامیه دارد و رئیس دانشگاه علوم پزشکی و مسئولان و خبرنگارها دعوت می‌شوند و رسانه‌ها را پوشش می‌دهند.

الآن سفیران سلامت در نظارت بر بوفه‌های مدارس و بهداشت محیط مدرسه و طرح‌های آهن‌یاری هم کمک می‌کنند.

● مسابقه «نقاشی زمین بی‌زباله» که شما برگزار کردید چه هدفی داشت؟

- ما در استان بوشهر در حوزه فرهنگ‌سازی محیط زیست خیلی کار کرده‌ایم. مثلاً طرح تفکیک زباله را در مدارس اجرا می‌کنیم تا به صورت فرهنگ درآید.

سالانه در ساحل، طرح پاک‌سازی ساحل داریم و من خودم هم با بچه‌ها می‌روم و زباله‌ها را جمع می‌کنیم. موضوع دیگر مسئله آب و حساسیت آب است. به مناسبت هفته زمین پاک یک مسابقه نقاشی داشتیم به اسم «زمین بی‌زباله» که جزء طرح‌های زیست‌محیطی ماست.

کارگاه‌های آموزشی محیط زیستی هم داریم. در هر شهرستانی یک رابط زیست‌محیطی داریم. یک فرهنگی علاقه‌مند به محیط زیست مسائل مربوط به محیط زیست را در مدارس اشاعه می‌دهد.

● استان بوشهر در کدام رشته‌های ورزشی قوی‌تر است؟

- در مسابقات دانش‌آموزی پارسال سی تیم شرکت کردند. کار ما در یکی دو استان به علت بعد مسافت سخت‌تر است. ما قطار نداریم و الزاماً باید از هواپیما استفاده کنیم. در مسابقات کشوری در دو میدانی و فوتبال قوی هستیم و هشت بازیکن حرفه‌ای به رده‌های مختلف تیم ملی داده‌ایم. هندبال هم رو به رشد است و در تنیس روی میز و شنا و کشتی هم خوب کار می‌کنیم.

● با یک آمار، خلاصه وضعیت تربیت بدنی بوشهر را برایمان ترسیم کنید؟

- ۴۵۰ مربی تربیت بدنی داریم که ۲۵۰ نفر خانم و ۲۰۰ نفر آقا هستند. ۱۵۰ نفر مراقبان سلامت هستند و ۲۱۴ هزار دانش‌آموز در سطح استان بوشهر داریم. تعداد آموزشگاه‌های دولتی ۱۴۷۸ و آموزشگاه‌های غیردولتی ۸۷۴ است.